

**A 2002/2003-AS TANÉVBEN SZERVEZETT
PRÓBAÉRETTSÉGI SZAKMAI TANULSÁGAI**

OKI Követelmény- és Vizsgafejlesztő Központ

Budapest, 2004. március

A 2002/2003-AS TANÉVBEN SZERVEZETT PRÓBAÉRETTSÉGI SZAKMAI TANULSÁGAI

Köszönetnyilvánítás

Az OKI Követelmény- és Vizsgafejlesztő Központja ezúton is megköszöni a próbaérettségi szervezésében, lebonyolításában, az eredmények létrejöttében közreműködő valamennyi intézmény és munkatárs (mindenek előtt a közreműködő tanárok, valamint az OKÉV) tevékenységét. Külön köszönet illeti a vizsgázó diákokat is.

A próbaérettségi célja

A próbaérettségi két átfogó céllal szerveződött. Célja a középszintű és az emelt szintű írásbeli és szóbeli vizsga szervezési és lebonyolítási folyamatának modellezése, valamint a kiválasztott vizsgatárgyak írásbeli és szóbeli feladatsorának kipróbálása, illetve az eredményeknek a vizsgadokumentumok fejlesztését célzó elemzése. E célok megvalósulását szolgálta, hogy mind a középszinten, mind az emelt szinten vizsgáztató tanárok felkészítésben részesültek. A próbaérettségi jelentős tájékoztatási szerepet is betöltött. A vizsgadokumentumok (az írásbeli és a szóbeli feladatsorok és javítási-értékelési útmutatók) nyilvánosságra hozása révén ugyanis – a részt vevő iskolákon és vizsgázókon kívül – a szélesebb szakmai közvélemény is tájékozódhatott a vizsgafeladatok jellegéről. (www.okev.hu).

A próbaérettségiben részt vevő iskolák és tanulók

A 2003 májusában és júniusában szervezett próbaérettségi a vizsgafejlesztés folyamatának fontos állomása. 42 iskola (21 gimnázium, 21 szakközépiskola) 11. évfolyamos tanulóiból került kiválasztásra 15-15 tanuló a középszintű írásbeli vizsga, 2-2 tanuló az emelt szintű írásbeli és szóbeli vizsga feladatainak megoldására. (Ez utóbbi, a mintegy 84 diák eredményeiből levonható következtetések természetesen korlátozott érvényűek). A részt vevő iskolák kiválasztása a középiskolák teljes mintájából történt olyan módon, hogy a 42 iskola a középiskolák rangsorának megfelelően arányosan kerüljön a résztvevők közé. (Forrás: *Neuwirth Gábor: A középiskolai munka néhány mutatója 2002. Budapest, OKI, 2003.*) (Megjegyezzük, hogy a mintaválasztás nem törekedett az érettségizető középiskolák teljes körének reprezentálására, ez nem is tartozott a vizsgálat kiemelt céljai közé. A fejlesztést célzó részletes szakmai elemzések – annak ellenére, hogy a minta e szempontból nem tekinthető reprezentatívnak – elkülönítve is értelmezik a gimnáziumi és szakközépiskolai tanulók, illetve az összes vizsgázó közül a fiúk és a lányok teljesítményadatait, hiszen a feladatsorok működésének vizsgálatához szükséges az adatok minél differenciáltabb kezelése és értelmezése).

A tanulók kiválasztásának szempontjai a következők voltak: a 11. évfolyam első félévében elért tanulmányi átlageredmények figyelembe vételével valamennyi tanulási

teljesítménység képviselője, a lányok és a fiúk arányos részvétele, valamint az angol vagy a német nyelv tanulása.

A középszintű írásbelin részt vevő tanulók közül iskolánként és vizsgatárgyanként 5-5 tanuló tett szóbeli vizsgát. Így a teljes középszintű vizsgát csak a tanulók harmadánál értékelhetjük. Az idegen nyelvek mintája középszinten fele akkora volt, mint a többi tantárgyé, tehát fele annyi adatból vonhattunk le következtetéseket.

A próbaérettségi vizsgatárgyai

A próbaérettségi folyamatában érintett öt vizsgatárgy – magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, angol nyelv, német nyelv – teljes vizsgamodelljének érvényesítése megtörtént, azonban élnünk kellett a tartalmi korlátozással, ahogyan azt az iskolák részére biztosított az ún. 11. évfolyamosok csökkentett követelményrendszer már előre jelezte. A feladatsorokban a legtöbb esetben ez az érthető korlát a tartalmi arányok megváltoztatását jelentette. A kipróbált írásbeli és szóbeli feladatsorok azonban szerkezetükben (a feladat-típusok jellegében, ezek pontarányaiban), valamint az értékelési eljárásokban teljes egészében megfelelnek a miniszteri rendelet mellékleteként részletes követelményeknek és vizsgaleírásoknak. (Megjegyezzük, hogy ezúttal matematikából az elégtelen írásbeli dolgozatot író tanulók részére nem szerveződött szóbeli vizsga.)

A próbaérettségi fő szakmai tanulságai

A próbaérettséginél semmi mással nem pótolható szerepe volt a vizsgaszervezési eljárások (a logisztika) és a vizsgakövetelmények, de mindennek előtt a vizsgafeladatok és az értékelési eljárások szélesebb körű megismertetésében. A mintaválasztásból eredő korlátokkal együtt az eredmények mind az öt vizsgatárgy esetében az új vizsga teljesíthetőségét és megvalósíthatóságát bizonyították. Az egyes feladatok (itemek) részletes elemzése, valamint a szóbeli vizsgákról használható információk feldolgozása konkrét tapasztalatot biztosított a vizsgaleírások finomításához, a feladatok megfogalmazásához, illetve az értékelési útmutatók hatékonyságának növeléséhez.

A próbaérettségi megteremtette ezzel azt az új érettségi vizsgáztatás 2005-ös bevezetése után is elengedhetetlen gyakorlatot, mi szerint az érettségi dolgozatok egy reprezentatív mintájának elemzése és értékelése alapjául szolgál a vizsgák folyamatos fejlesztéséhez és a gyakorlat számára nélkülözhetetlen visszacsatoláshoz.

A próbaérettségi főbb eredményei

A próbaérettségi adatai egyrészt az írásbeli feladatsorok megoldhatóságáról, új feladattípusainak fogadtatásáról és értékelési eljárásairól, másrészt a szóbeli vizsgáztatás új elemeinek gyakorlati működéséről adtak képet. Az írásbeli és a szóbeli teljesítmények elemzése a részt vevő diákok írásbeli és szóbeli pontszámaira alapult. További

következtetéseket vonhattunk le az értékelő tanárok által kitöltött kérdőívekből és a szóbeli vizsgák jegyzőkönyveiből. Az új érettségi vizsgáztatásra felkészítő tanár-továbbképzésen hasznosultak a szóbeli vizsgákon rögzített hangfelvételek.

A tanulói teljesítményeket összegző adatok a vizsgajegyzőkönyvek alapján az OKÉV számításai. Az egyes vizsgatárgyak részletes tanulságait az OKI munkatársai szerkesztették. Megjegyezzük, hogy az egyes vizsgatárgyak részletes szakmai beszámolói csak a tanulói kérdőívet is kitöltő tanulók teljesítményeinek elemzésére épülnek, ezért kis mértékben eltérő adatok fordulhatnak elő.

A 2003. évi próbaérettségi összegző teljesítményadatai

A következő diagramok a középszint írásbeli és a szóbeli vizsgáján elérhető vizsgatárgyankénti összpontszám megoszlását mutatják abban az összefüggésben, hogy az egyes pontszámcsoporthoz a tanulók közül hányan érték el. A diagramok másik csoportja az összpontszám alapján kapható osztályzatok megoszlását fejezi ki. Az emelt szint vizsgájának diagramjai szintén az összpontszámok eloszlásáról adnak képet.

A részletes szakmai elemzések vizsgatárgyanként mutatják be az írásbeli és a szóbeli vizsga szerkezetét, a próbaérettségi feladatsorának jellegét, majd a tanulói teljesítmények elemzéséből levonható főbb tanulságokat.

